

פרק ב' – פעילויות לקידום חינוך בנושא סביבה במערכת החינוך (בתי ספר וגני ילדים)

בחלק זה של הטופס יש להגיש תוכניות לפעילות במסגרת פרק ב לשנת הלימודים תש"פ

הפעילות במסגרת פרק ב יכולה להתקיים בשתי רמות – רמה בסיסית ורמה מעמיקה (הרשות תבחר את רמת פעילות)

מהלך בסיסי שיקלול הדרכה לצוות החינוכי בהיקף של 4 שעות לפחות, הקניית ידע לתלמידים ועשייה אקטיבית מתמשכת בהיקף של 10 מפגשים בתוך המוסד החינוכי ומחוצה לו, קידום אורח חיים מקיים לאורך כל התהליך, הסברה ופרסום.

מהלך מעמיק שיקלול הדרכה לצוות החינוכי בהיקף של 8 שעות לפחות, הקניית ידע לתלמידים ועשייה אקטיבית מתמשכת בהיקף של 20 מפגשים בתוך המוסד החינוכי ומחוצה לו, קידום אורח חיים מקיים לאורך כל התהליך, הסברה ופרסום.

יש לשים לב, כי סכומי התמיכה המקסימאליים (לא כולל השתתפות הרשות) למוסד חינוכי אחד, שיינתנו בפרק זה יהיו כמפורט בטבלת התעריפים להלן:

סכום תמיכה בפעילות בסיסית בגן ילדים לכל גן לשנה אחת עד	סכום תמיכה בפעילות מעמיקה בגן ילדים לכל גן לשנה אחת עד	סכום תמיכה בפעילות בסיסית בי"ס יסודי לכל בי"ס לשנה אחת עד	סכום תמיכה בפעילות מעמיקה בי"ס יסודי לכל בי"ס לשנה אחת עד	סכום תמיכה בפעילות בסיסית בחט"ב לכל אחת עד	סכום תמיכה בפעילות בסיסית בחט"ב לשנה אחת עד
2,500	5,000	12,500	25,000	25,000	50,000

מס גנים	מס בי"ס יסודיים	מס בי"ס על יסודי

פרטי איש הקשר ברשות המקומית / באיגוד ערים לאיכות הסביבה

שם _____ טלפון _____ נייד _____

דוא"ל _____

תפקיד _____

תוכנית לבתי ספר בסיסית או מעמיקה

טבלה מס' 1

<p>פירוט הנושא שבו תעסוק התוכנית המעמיקה</p> <p>טבע עירוני: התכנית מציעה מגוון פעילויות חווייתיות במרחב החוץ כיתתי, הכלולות התנסות פעילה בסביבה הקרובה ובחצר בית-הספר. במהלך התכנית יפגשו הילדים מגוון ביולוגי עשיר, יכירו אתרי טבע הייחודיים לעיר, יערכו חקר על הסביבה בה יטיילו וישהו בפניות חמד טבעיות בתחומי העיר/היישוב ובשוליה. התכנית מתמקדת לא רק באתרים קיימים, אלא גם נקודות טבע עירוני – מקומות בעלי מאפיינים טבעיים בלב אזור עירוני כגון עצים, אתרי קינון מיוחדים וכו' מטרת העל של התכנית היא ליצור עשייה לשימור משאבי טבע: ליצור מקום בו תושבים יכולים לפגוש בקרבה למקום מגוריהם את משאבי הטבע המיוחדים לעירם, תוך מעורבות קהילתית בכל תחומי העשייה באתר: השתלבות במחקרים, בפעילות החינוכית, בפעילויות פנאי ואפילו אחזקת האתר עצמו.</p>	<p>פירוט הנושא שבו תעסוק התוכנית הבסיסית</p> <p>טבע עירוני: התכנית מציעה מגוון פעילויות חווייתיות במרחב החוץ כיתתי, הכלולות התנסות פעילה בסביבה הקרובה ובחצר בית-הספר. במהלך התכנית יפגשו הילדים מגוון ביולוגי עשיר, יכירו אתרי טבע הייחודיים לעיר, יערכו חקר על הסביבה בה יטיילו וישהו בפניות חמד טבעיות בתחומי העיר/היישוב ובשוליה. התכנית מתמקדת לא רק באתרים קיימים, אלא גם נקודות טבע עירוני – מקומות בעלי מאפיינים טבעיים בלב אזור עירוני כגון עצים, אתרי קינון מיוחדים וכו' מטרת העל של התכנית היא ליצור עשייה לשימור משאבי טבע: ליצור מקום בו תושבים יכולים לפגוש בקרבה למקום מגוריהם את משאבי הטבע המיוחדים לעירם, תוך מעורבות קהילתית בכל תחומי העשייה באתר: השתלבות במחקרים, בפעילות החינוכית, בפעילויות פנאי ואפילו אחזקת האתר עצמו.</p>
--	--

טבלה מס' 2 - הקניית ידע לצוות החינוכי בתוכנית בסיסית

4 שעות בתכנית הבסיסית
 8 שעות בתכנית המעמיקה

מושגים עיקריים שילמדו במפגש	נושאי המפגש	מטרות מוגדרות לכל מפגש
טבע עירוני, מגוון ביולוגי, הכחדת מינים	<ul style="list-style-type: none"> • תפקודו של הטבע בהיבט מקומי • היכרות עם אוצרות הטבע ביישוב 	<ol style="list-style-type: none"> 1. הכרת המושג טבע עירוני 2. הכרת אתרי טבע ביישוב

		3. הכרת נושא מגוון ביולוגי וחשיבותו לאדם
למידה חוץ – כיתתית, התנסות ישירה, התבוננות שונה בסביבה ובתלמיד, יצירת סקרנות, למידה חושית	<ul style="list-style-type: none"> מאפייני סביבות למידה שונות החוץ כמשאבי לימודי 	1. חשיפה לסביבת למידה חוץ כיתתית מאפייניה ויתרונותיה. 2. העלאת חששות להוראה מחוץ לכיתה. 3. חשיבה ראשונית על מיפוי נושאים ללמידה בסביבה החוץ כיתתית

טבלה מס 2 א - הקניית ידע לצוות החינוכי בתוכנית מעמיקה

מושגים עיקריים שנלמדו במפגש	נושאי המפגש	מטרות מוגדרות לכל מפגש
טבע עירוני, מגוון ביולוגי, הכחדת מינים	<ul style="list-style-type: none"> תפקודו של הטבע בהיבט מקומי היכרות עם אוצרות הטבע ביישוב 	1. הכרת המושג טבע עירוני 2. הכרת אתרי טבע ביישוב 3. הכרת נושא מגוון ביולוגי וחשיבותו לאדם
למידה חוץ – כיתתית, התנסות ישירה, התבוננות שונה בסביבה ובתלמיד, יצירת סקרנות, למידה חושית	<ul style="list-style-type: none"> מאפייני סביבות למידה שונות החוץ כמשאבי לימודי 	1. חשיפה לסביבת למידה חוץ כיתתית מאפייניה ויתרונותיה. 2. העלאת חששות להוראה מחוץ לכיתה. 3. חשיבה ראשונית על מיפוי נושאים ללמידה בסביבה החוץ כיתתית
מגוון מינים, חקר, סקר טבע, אקטביזם, טבע עירוני, טבע בעיר	<ul style="list-style-type: none"> סיור להכרת אתר טבע עירוני 	1. הכרת הטבע המקומי 2. יצירת זיקה מקומית
למידה פעילה, למידה מבוססת מקום, למידה טבעית	<ul style="list-style-type: none"> סדנת התנסות ויצירת מערכים להוראה חוץ כיתתית 	1. חשיפה והדגמה לשילוב של מקצועות

		<p>שונים בפעילות חוץ כיתתית.</p> <p>2. המחשה הלכה למעשה, מתוך התנסות, של עקרונות הלמידה החוץ כיתתית.</p> <p>3. מתן כלים לבחירת והעברת תוכן לימודי בסביבת למידה חוץ כיתתית.</p>
--	--	--

טבלה מס 3 – תוכנית פעולה מפורטת להקניית ידע לתלמידים ולעשייה אקטיבית מתמשכת בתוך המוסד ומחוצה לו (10 מפגשים)

תוכנית בסיסית

מספר	נושא מפגש	פעולות מתוכננות	מושגים	מתן ביטוי לאורח חיים מקיים במסגרת הפעילות
1	מהו טבע עירוני	היכרות עם נושא התכנית, פעילות בטבע לבירור המושג 'טבע עירוני'.	טבע עירוני	למידה חוץ כיתתית
2	היכרות עם בית הגידול באתר הטבע העירוני	סיור לאתר טבע עירוני, היכרות עם בית הגידול ומרכיביו, תרגילי התבוננות וחקר אתר הטבע.	בתי גידול, מגוון ביולוגי	למידה חוץ כיתתית, אחריות סביבתית
3	למה צריך טבע עירוני?	היכרות עם המושגים מערכת אקולוגית ויחסי גומלין, דיון סביב דילמה בנושא השטחים הפתוחים.	מערכת אקולוגית, יחסי גומלין, שטחים פתוחים	צמצום במשאבים, חסכון במים
4	דוקואקטביזם	היכרות עם המושג ועקרונותיו, התנסות בצילום ובדיון בעקבות הצילומים. הכלי ימשיך לשמש לאורך כל התכנית.	דוקואקטביזם, נקודת מבט, מעגלי השפעה	אחריות סביבתית, השפעה על האחר
5	העץ כבית גידול	התלמידים יבחינו במגוון העצים בבית הספר. הבנה כי העץ משמש כבית גידול למגוון יצורים.	אברי העץ, הגדרת עצים, בית גידול	צמצום במשאבים, חיסכון בחשמל, למידה חוץ כיתתית

6	העץ ביישוב שלי	זיהוי עצים הנמצאים בחצר בית הספר. ניתוח התועלות והיתרונות שיש לעצים בסביבה הקרובה. פיתוח זיקה לעצים במרקם הטבע היישובי. גיבוש עמדה בנוגע לשמירה על עצים ביישוב.	מחשבון ערך עץ, תועלות, מרקם טבע עירוני	זיהוי משאבים טבעיים. צרכנות מקיימת (עצי פרי מקומיים)
7	העצים בסביבתי	היכרות עם סיפורו של אחד מעצי היישוב. התנסות בסקירת עצים בסביבתם הקרובה. התלמידים יתעדו את העצים ביישוב.	מורשת, אימוץ עץ, מין מקומי, מין פולש	מאבק במינים פולשים
8	אני פועלת/ת למען העצים	התלמידים יפעלו לשימור עצים מקומיים. התלמידים יחוו פיתוח תחושת מסוגלות לחולל שינוי בסביבה הקרובה. השפעה על עמדות תושבים בנוגע לעצים במרחב היישובי.	אקטביזם, עשייה, שימור עצים מקומיים	אקטביזם, הגנה על משאבים טבעיים, חיסכון אנרגטי
9	הקמת אי טבע עירוני	התנסות בפעילות אקטיבית למען הטבע העירוני. יצירת תערוכה דוקואקטיביסטית	השפעה על מקבלי החלטות, אתר טבע עירוני,	חיזוק המגוון הביולוגי, אקטביזם, למידה חוץ כיתתית
10	חוגגים את זה	התנסות בקיום פעילות ציבורית. התלמידים יפעלו ליצירת שינוי ארוך טווח.		פעילות ציבורית, השפעה על נחלת הכלל

טבלה מס' 3 – תוכנית פעולה מפורטת להקניית ידע לתלמידים ולעשייה אקטיבית מתמשכת בתוך המוסד ומחוצה לו (20 מפגשים)

תוכנית מעמיקה

נושא מפגש	פעולות מתוכננות	מושגים	מתן ביטוי לאורח חיים מקיים במסגרת הפעילות
1	מהו טבע עירוני	היכרות עם נושא התכנית, פעילות בטבע	טבע עירוני

		לבירור המושג 'טבע עירוני'.		
2	היכרות עם בית הגידול באתר הטבע העירוני	סיור לאתר טבע עירוני, היכרות עם בית הגידול ומרכיביו, תרגילי התבוננות וחקר אתר הטבע.	בתי גידול, מגוון ביולוגי	למידה חוץ כיתתית, אחריות סביבתית
3	למה צריך טבע עירוני?	היכרות עם המושגים מערכת אקולוגית ויחסי גומלין, דיון סביב דילמה בנושא השטחים הפתוחים.	מערכת אקולוגית, יחסי גומלין, שטחים פתוחים	צמצום במשאבים, חסכון במים
4	דוקואקטביזם	היכרות עם המושג ועקרונותיו, התנסות בצילום ובדיון בעקבות הצילומים. הכלי ימשיך לשמש לאורך כל התכנית.	דוקואקטביזם, נקודת מבט, מעגלי השפעה	אחריות סביבתית, השפעה על האחר
5	העץ כבית גידול	התלמידים יבחינו במגוון העצים בבית הספר. הבנה כי העץ משמש כבית גידול למגוון יצורים.	אברי העץ, הגדרת עצים, בית גידול	צמצום במשאבים, חיסכון בחשמל, למידה חוץ כיתתית
6	העץ ביישוב שלי	זיהוי עצים הנמצאים בחצר בית הספר. ניתוח התועלות והיתרונות שיש לעצים בסביבה הקרובה. פיתוח זיקה לעצים במרקם הטבע היישובי. גיבוש עמדה בנוגע לשמירה על עצים ביישוב.	מחשבון ערך עץ, תועלות, מרקם טבע עירוני	זיהוי משאבים טבעיים. צרכנות מקיימת (עצי פרי מקומיים)
7	העצים בסביבתי	היכרות עם סיפורו של אחד מעצי היישוב. התנסות בסקירת עצים בסביבתם הקרובה. התלמידים יתעדו את העצים ביישוב.	מורשת, אימוץ עץ, מין מקומי, מין פולש	מאבק במינים פולשים
8	אני פועלת/ למען העצים	התלמידים יפעלו לשימור עצים מקומיים. התלמידים יחוו פיתוח תחושת מסוגלות לחולל שינוי בסביבה הקרובה.	אקטביזם, עשייה, שימור עצים מקומיים	אקטביזם, הגנה על משאבים טבעיים, חיסכון אנרגטי

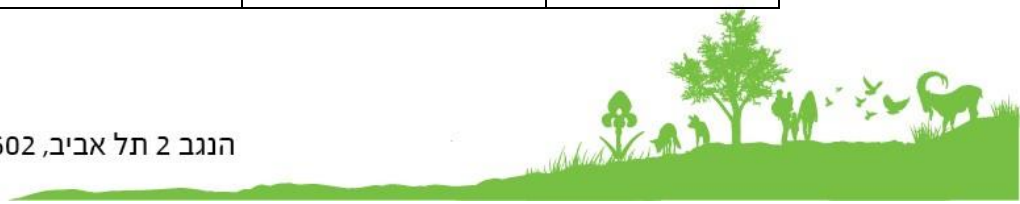
		השפעה על עמדות תושבים בנוגע לעצים במרחב היישובי.		
9	אני צפר צעיר	הכרת מיני הציפורים בסביבה. קבלת כלים כיצד לצפות בציפורים. התלמידים יצפו בציפורים.	ציפורים, סביבה קרובה, מבנה הציפור, תצפית. כללי תצפית	למידה חוץ כיתתית, חיבור לסביבה הקרובה
10	צפר חוקר	תיאור מאפייני הציפורים, בעזרת חקר ולמידת עמיתים. התנסות בלמידה משותפת והצגת הציפורים. בחירת "הציפור הכיתתית".	מאפיינים, תעופה, דאיה, הסוואה, התאמה לסביבה, מקור	למידה חוץ כיתתית, חיבור לסביבה הקרובה
11	ציפורים בחצרי	היכרות עם ישראל כמוקד נדידה. הבנת החשיבות של הציפורים למערכת האקולוגית. השתתפות במיזם "ספירת הציפורים" או ב"אלופי הנדידה".	נדידה, מגוון ביולוגי, מערכת אקולוגית, ספירת ציפורים, חורפת, מקייצת, נודדת	חיזוק מגוון ביולוגי, אקטביזם סביבתי
12	היישוב והציפור	בחירה ונקיטת עמדה סביב דילמות במפגש בין הציפור לאדם.	ממשק, דילמה, בתי גידול	אחריות סביבתית
13	זימון ציפורים	זיהוי התנאים להם הציפורים זקוקות. יצירת מרחב מזמן ציפורים.	בית גידול, מגוון ביולוגי, זימון ציפורים, מתקן האכלה	זימון וחיזוק מגוון ביולוגי, אקטביזם
14	פריחה	הבחנה וזיהוי מגוון פרחי הבר בסביבת בית הספר. התלמידים יחוו חוויות חיוביות באתר הטבע. זיהוי השפעות האדם על הטבע באתר.	פרחי בר, פרחי תרבות, האבקה, אתר טבע מקומי	למידה חוץ כיתתית, חיבור לסביבה הקרובה, צמצום ריסוס
15	פרח במערכת	הבנת תפקיד הפרחים במערכת האקולוגית. זיהוי השלכות של פגיעה וצמצום המגוון הביולוגי.	מערכת אקולוגית, בית גידול, מערכות טבעיות ביישוב, הפצה, האבקה, איום, מפגע	למידה חוץ כיתתית, חיבור לסביבה הקרובה

16	פרפרים בכל מיני צבעים	פליאה וחיבור לפרפר. זיהוי הפרפר כרכיב חשוב למערכת האקולוגית וכביו-אינדיקטור. היכרות עם מגוון הפרפרים ביישוב. איתור התנאים לחיי הפרפר.	גלגולים, ביו-אינדיקטור, צמח פונדקאי, גורם מגביל	למידה חוץ כיתתית, חיבור לסביבה הקרובה, חיזוק המגוון הביולוגי המקומי
17	בעקבות הדבורים	היכרות עם חשיבות הדבורה כמאביקה. חקר דבורים. גילוי ודיון בנושא תופעת היעלמות הדבורים.	דבורים חברתיות, דבורים יחידאיות, נחיל, יחסי גומלין, הדדיות, כוורת ביו-דינאמית	למידה חוץ כיתתית, חיבור לסביבה הקרובה, חיזוק המגוון הביולוגי המקומי
18	זרעים הצלחות	פעילות לזימון מגוון ביולוגי בדגש פריחה ומאביקים. יצירת פעילות הסברה בנושא.	עשייה סביבתית, מינים מקומיים	למידה חוץ כיתתית, חיבור לסביבה הקרובה, חיזוק המגוון הביולוגי המקומי, השפעה סביבתית
19	הקמת אי טבע עירוני	התלמידים יתנסו בפעילות אקטיבית למען הטבע העירוני התלמידים ייצרו תערוכה דוקואקטיביסטית	השפעה על מקבלי החלטות, אתר טבע עירוני, תכנון	אקטביזם, חיזוק מגוון ביולוגי, הגנה על משאבים טבעיים
20	חוגגים את זה	התלמידים יתנסו בקיום פעילות ציבורית התלמידים יפעלו ליצירת שינוי ארוך טווח	אחריות סביבתית, פעילות ציבורית, נחלת הכלל	פעילות ציבורית, השפעה על נחלת הכלל

טבלה מס 4 – תוכנית פעולה משותפת לכל מוסדות החינוך ביחד

מטרת הפעילות	תוכנית הפעילות	שותפים	מתן ביטוי לאורח חיים מקיים במסגרת הפעילות
תחרות צילום וחשיפת התערוכה. הגדלת הנוכחות באתר הטבע	יום שיא יישובי באתר טבע ייחודי ביישוב	הקהילה, תלמידי ביה"ס והוריהם, מחלקות שונות בעירייה, גורמים נוספים במידה ויש	פעילות ציבורית אוקטביזם, עידוד לשימור משאבים ומגוון ביולוגי מקומיים.

--	--	--	--

טבלה מס' 5 – חשיפת הנושא

פעולות לחשיפת הנושא	קהלים נחשפים
תערוכה נודדת אתרי בתי הספר אתר העירייה/ הרשות	כלל תושבי הרשות הורי בתי הספר תושבים תלמידים עובדי העירייה

טבלה מס' 6 - תוצרים

פירוט התוצרים	תוכנית פעולה לשימוש בתוצרים
תערוכת צילום דוקואקטיביסטית. תיעוד ופרסום הפעילות המנהיגותית של התלמידים – מצגות, כתבות, שילוט, משחקים שהתלמידים יצרו.	תיערך תחרות יישובית לבחירת תמונות זוכות. תתקיים תערוכה נודדת להצגת התמונות. פרסומים שוטפים יעברו להורים.

תוכנית לגני ילדים - לא ניתן להגיש תוכנית לפעילות בגני ילדים ללא צירוף אישור משרד החינוך לתוכנית

טבלה מס' 1

פירוט הנושא שבו תעסוק התוכנית הבסיסית	פירוט הנושא שבו תעסוק התוכנית המעמיקה
טבע בסביבה הקרובה: התכנית מציעה מגוון פעילויות חווייתיות במרחב החוץ גני, הכוללות התנסות פעילה בסביבה הקרובה ובחצר הגן. במהלך התכנית יקימו הילדים מספר מרחבים טבעיים בחצר הגן: גינת ירק וזימון בעלי חיים. הילדים יגלו ויחקרו את העולם	טבע בסביבה הקרובה: התכנית מציעה מגוון פעילויות חווייתיות במרחב החוץ גני, הכוללות התנסות פעילה בסביבה הקרובה ובחצר הגן. במהלך התכנית התכנית יקימו הילדים מספר מרחבים טבעיים בחצר הגן: גינת ירק וזימון בעלי חיים. הילדים יגלו ויחקרו את העולם

<p>הנפלא הנמצא בקרבתם, את מגוון בעלי החיים ואת הצמחים. בפעילות נצא לחצר הגן, נעודד התבוננות, פליאה וסקרנות טבעית, במטרה לחזק את תחושות השייכות והאהבה לטבע. במהלך המפגשים תתקיים למידה בסביבה הקרובה מתוך התנסויות המובילות להתנהגות מקיימת בגן הילדים. נשלב סיורים לסביבה הקרובה במידת האפשר.</p>	<p>הנפלא הנמצא בקרבתם, את מגוון בעלי החיים ואת הצמחים. בפעילות נצא לחצר הגן, נעודד התבוננות, פליאה וסקרנות טבעית, במטרה לחזק את תחושות השייכות והאהבה לטבע. במהלך המפגשים תתקיים למידה בסביבה הקרובה מתוך התנסויות המובילות להתנהגות מקיימת בגן הילדים.</p>
--	--

טבלה מס' 2 - א. הקניית ידע לצוות החינוכי בתוכנית בסיסית

מושגים עיקריים שנלמדו במפגש	נושאי ההרצאה	מטרות מוגדרות לכל מפגש
למידה חוץ גנית, למידה טבעית, למידה התנסותית, פליאה	למידה חוץ גנית	הגננות יבינו את חשיבות הלמידה בחצר הגן. הגננות יתנסו ויקבלו סל כלים ללמידה חוץ גנית.
ספירלת תבלינים, מגוון ביולוגי, חושים ותחושה, מערכת אקולוגית	גיבון אקולוגי- הקמת ספירלת תבלינים	הגננות יבינו את חשיבות הגינה לילדים ולסביבה. הגננות יקבלו כלים לעבודה לאורך השנה בערוגה. הגננות יתנסו בהקמת ערוגה.

טבלה מס' 2 א - א. הקניית ידע לצוות החינוכי בתוכנית מעמיקה

מושגים עיקריים שנלמדו במפגש	נושאי ההרצאה	מטרות מוגדרות לכל מפגש
למידה חוץ גנית, למידה טבעית, למידה התנסותית, פליאה	למידה חוץ גנית	הגננות יבינו את חשיבות הלמידה בחצר הגן. הגננות יתנסו ויקבלו סל כלים ללמידה חוץ גנית.
ספירלת תבלינים, מגוון ביולוגי, חושים ותחושה, מערכת אקולוגית	גיבון אקולוגי- הקמת ספירלת תבלינים	הגננות יבינו את חשיבות הגינה לילדים ולסביבה. הגננות יקבלו כלים לעבודה לאורך השנה בערוגה.

		הגננות יתנסו בהקמת ערוגה.
מגוון ביולוגי, זימון מגוון, האבקה, פרחי בר,	זימון מגוון ביולוגי ומערכת אקולוגית	הגננות יכירו את חשיבות המגוון הביולוגי. הגננות יקבלו כלים לעבודה במרחבים לאורך השנה. הגננות יתנסו באיתור מגוון ביולוגי בחצר הגן ובסביבה הקרובה. הגננות יתנסו בהקמת מרחב מזמן מגוון ביולוגי
טבע עירוני, פליאה, חקר,	סיור במרחב טבעי מקומי ביישוב	הגננות יכירו אתר טבע בסביבה הקרובה ויחששו זיקה ליישוב. הגננות יתנסו בכלי התבוננות וחקר בסביבה הטבעית. הגננות יקבלו כלים לחיזוק תחושת הבטחון ליציאה מהגן.

טבלה מס 3 – תוכנית פעולה מפורטת להקניית ידע לילדים ולעשייה אקטיבית מתמשכת בתוך הגן ומחוצה לו (10 מפגשים)

תוכנית בסיסית

מס' מפגש	נושא מפגש	פעולות מתוכננות	מושגים	מתן ביטוי לאורח חיים מקיים במסגרת הפעילות
1	שלום לטבע	זיהוי מהו טבע, התנסות חושית בחצר הגן	טבע, שמירת טבע, חושים	חיבור לסביבה הקרובה
2	אמא אדמה	חקר אדמה, סיפור תאטרלי בנושא	אדמה, קרקע, קומפוסט, מילות תיאור	למידה וחקר חוץ גני
3	זרעים	סיפור תאטרלי, איסוף זרעים, כדורי זרעים	זרעים, הנבטה, ירקות, פירות	גידול אורגני, צמצום צרכנות, הפחתת אנרגיה
4	הקמת ערוגת ירקות	הכרת כלי וכללי העבודה, הקמת ערוגה ושילוט	ערוגה אקולוגית, שכבות, חיפוי, קומפוסט, ירקות חורף	גידול אורגני, צמצום צרכנות, הפחתת אנרגיה

5	בתי גידול בגן	איתור בתי גידול בחצר, זיהוי הקשרים בין רכיבים במערכת האקולוגית	מגוון ביולוגי, בתי גידול	הבנה שהכל קשור להכל-מערכת אקולוגית
6	העץ הוא בית	התבוננות וחקר העצים בגן ובעלי החיים בקרבתם	בית גידול, עץ, חזזית, ציפורים, חרקים, צל	הבנה שהכל קשור להכל-מערכת אקולוגית
7	ציפורים	התבוננות בציפורים, זימון ציפורים לגן	ציפורים, תנאי חיים, מתקני האכלה, הזמנת בעלי חיים	למידה וחקר חוץ גני, עשייה לטובת הסביבה
8	פרח ופרחיה	פעילות חושים וצבעים בנושא פרחי בר, סיור בסביבה הקרובה או בחצר הגן	פרחי בר, האבקה, חלקי הפרח, מאביקים	למידה וחקר חוץ גני, הבנת הקשרים במערכת האקולוגית
9	חרקים	היכרות עם מאפייני החרקים, התבוננות וצילום החרקים בחצר הגן. הקמת בית מלון לחרקים	חרקים, פרוקי רגליים, חיפושיות, הסוואה, בית מלון לחרקים	למידה וחקר חוץ גני, הבנת הקשרים במערכת האקולוגית
10	חגיגת שיא	סיור בחצר הגן תוך משחק משימות אשר מזכיר את כל הפעילויות שנעשו לאורך התכנית. פרידה.		למידה חוץ גנית, זיהוי התהליכיות וההשתנות לאורך השנה. חיזוק תחושת אחריות על הסביבה

טבלה מס 3 – תוכנית פעולה מפורטת להקניית ידע לילדים ולעשייה אקטיבית מתמשכת בתוך הגן ומחוצה לו (20 מפגשים)

תוכנית מעמיקה

מספר	נושא מפגש	פעולות מתוכננות	מושגים	מתן ביטוי לאורח חיים מקיים במסגרת הפעילות
1	שלום לטבע	זיהוי מהו טבע, התנסות חושית בחצר הגן	טבע, שמירת טבע, חושים	חיבור לסביבה הקרובה
2	אמא אדמה	חקר אדמה, סיפור תאטרלי בנושא	אדמה, קרקע, קומפוסט, מילות תיאור	למידה וחקר חוץ גני
3	זרעים	סיפור תאטרלי, איסוף זרעים, כדורי זרעים	זרעים, הנבטה, ירקות, פירות	גידול אורגני, צמצום צרכנות, הפחתת אנרגיה

4	הקמת ערוגת ירקות	הכרת כלי וכללי העבודה, הקמת ערוגה ושילוט	ערוגה אקולוגית, שכבות, חיפוי, קומפוסט, ירקות חורף	גידול אורגני, צמצום צרכנות, הפחתת אנרגיה
5	חלקי הצמח	היכרות עם חלקי הצמח ומחזור חיי הצמח במשחק והצגה, זיהוי חלקי הצמח בחצר בעזרת תופסת	שורשים, גבעול, עלי כותרת, אבקנים, מחזור חיים, זרע	גידול אורגני, למידה חוץ גנית
6	פקעות ובצלים	הקמת גבעת פקעות, סיפור על הפקעות, התבוננות וציור פרחים ונביטות בגינה	פקעת, שורשים, בצל, עלים, גבעה, השקיה, נביטה	חיבור לסביבה הטבעית, חיזוק המגוון הביולוגי
7	ספירלת תבלינים	היכרות עם צמחי התבלין בעזרת החושים ותיאורם, זיהוי צורות טבעיות והנדסיות בגינה, הקמת ספירלת תבלינים,	צמחי תבלין, צורות טבעיות והנדסיות, ספירלה, מילות תואר,	זימון מינים, מגוון ביולוגי, שתילת צמחי תועלת, הפחתת צריכה, הפחתת שימוש במים
8	בתי גידול בגן	איתור בתי גידול בחצר, זיהוי הקשרים בין רכיבים במערכת האקולוגית	מגוון ביולוגי, בתי גידול	הבנה שהכל קשור להכל-מערכת אקולוגית
9	העץ הוא בית	התבוננות וחקר העצים בגן ובעלי החיים בקרבתם	בית גידול, עץ, חזזית, ציפורים, חרקים, צל	הבנה שהכל קשור להכל-מערכת אקולוגית
10	מזמנים ציפורים	זימון ציפורים לגן, הכרת מאפייני הציפורים	ציפורים, תנאי חיים, מתקני האכלה, הזמנת בעלי חיים	למידה וחקר חוץ גני, עשייה לטובת הסביבה
11	מתבוננים בציפורים	התבוננות בציפורים, משחקי היכרות עם ציפורים בסביבה הקרובה	נדידה, מילות תיאור והשוואה, תצפית, כללי תצפית, שמות מספר ציפורים	למידה וחקר חוץ גני
12	צמחי תבלין ושימושיהם	תופסת צמחים, הכנת תה, היכרות עם תכונות הצמחים על פי המסורת	תה, שמות צמחי תבלין, שימושים, צמחי מרפא	למידה וחקר חוץ גני, הפחתת צריכה, שימוש מושכל במשאבים
13	פרח ופרחיה	פעילות חושים וצבעים בנושא פרחי	פרחי בר, האבקה, חלקי הפרח, מאבקים	למידה וחקר חוץ גני, הבנת הקשרים במערכת האקולוגית

		בר, סיור בסביבה הקרובה או בחצר הגן		
עידוד הליכה, הפחתת זיהום אוויר	רוח, אויר, כיווני הרוח, זיהום אוויר	משחקים ברוח ובאוויר, חוויות חושיות עם הרוח, זיהוי אוויר נקי ואוויר מלוכלך	רוח ואוויר	14
	הסוואה, גלוי, נסתר,	הסוואה והתחפשות בסביבה הקרובה	הסוואה	15
למידה וחקר חוץ גני, הבנת הקשרים במערכת האקולוגית	חרקים, פרוקי רגליים, חיפושיות, הסוואה,	היכרות עם מאפייני החרקים, התבוננות וצילום החרקים בחצר הגן.	חרקים	16
למידה וחקר חוץ גני, פעילות לזימון מגוון ביולוגי	בית מלון לחרקים, בתי גידול, פרוקי רגליים, עכבישים, חיפושיות, רכיכות	חקר פרוקי רגליים בחצר, הקמת בית מלון לחרקים	מתחת לאבן	17
למידה וחקר חוץ גני, הפחתת צריכה	אדמה, חול, בוץ, חרסית, לבנים	חיבור לאדמה ולסוגי קרקעות, בנייה בבוץ,	אדמה ובוץ	18
למידה וחקר חוץ גני, הפחתת צריכה	כלי עבודה, גידולי קיץ, גידולי חורף, עונתיות	הקמת ערוגות קיץ, היכרות עם ירקות הקיץ, הבנת העונתיות	ערוגת ירקות קיץ	19
למידה חוץ גנית, זיהוי התהליכיות והשתנות לאורך השנה. חיזוק תחושת אחריות על הסביבה		סיור בחצר הגן תוך משחק משימות אשר מזכיר את כל הפעילויות שנעשו לאורך התכנית. פרידה.	חגיגת שיא	20

טבלה מס 4 – תוכנית פעולה משותפת לכל גני הילדים ביחד

מטרת הפעילות	תוכנית הפעילות	שותפים	מתן ביטוי לאורח חיים מקיים במסגרת הפעילות
חשיפת הקהילה המקומית לטבע בסביבה הקרובה	יציאה לסיור בשבוע טבע או יצירת מפת סיורי גנים (כל גן ייצור מסלול) או יצירת חוברת מגוון ביולוגי מקומי של הילדים	הורים, קהילה, גננות, מפקחת, עירייה	חיזוק המגוון הביולוגי וחיזוק הזיקה המקומית

טבלה מס 5 – חשיפת הנושא

פעולות לחשיפת הנושא	קהלים נחשפים
<p>מפת סיורי גנים (כל גן ייצור מסלול) או יצירת חוברת מגוון ביולוגי מקומי של הילדים</p>	<p>הורי כל הגנים, יופץ בכלי התקשורת המקוונים.</p>

טבלה מס' 6 - תוצרים

פירוט התוצרים	תוכנית פעולה לשימוש בתוצרים
<p>לכל התכנית יש תוצרים רבים שהם מרחבי פעילות שנשארים בגן ומתפתחים בהתאם לעונות השנה: פינת פרחי בר, ערוגת ירק, ספירלת תבלינים, מרחבים מזמני מגוון ביולוגי, לבני בוך ועוד.</p> <p>מפת סיורי גנים (כל גן ייצור מסלול) או יצירת חוברת מגוון ביולוגי מקומי של הילדים</p>	<p>כל אחד מהמרחבים אשר מוקם בגן משמש את הילדים והגננת לאורך כל השנה ללמידה טבעית ולמידה מכוונת. המרחבים הם דינאמיים ומתפתחים לאורך השנה. המרחבים אף מעוררים השראה בהורים ובבאי הגן ומעודדים להקמת מרחבים דומים בסביבת הבית.</p> <p>מפת סיורים מעודדת את הילדים ומשפחותיהם לטייל ביישוב ולהכיר מסלולים של גנים נוספים. חוברת המגוון הביולוגי מעודדת חקר והמשך התבוננות בתום הפעילות</p>

